

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lexicon Graecolatinum Novvm

Scapula, Johannes

Zwinger, Jacob

Basileae, 1628

Aliter de dialectis

[urn:nbn:de:bsz:31-107465](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107465)

DE GRAECAE LINGVAE DIALECTIS EX SCRITIS IOANNIS
Grammatici quae τυχίμα fuerunt inscripta.

ΤΑ ΑΕΚΤΟ Σ est lingua idiomata, id est, proprie-
tas. Sunt autem dialecti quinque, Attica, Dorica, Ae-
olica, Ionica, communis. Et Attica quidem vocata est
ab Athide Cranae filia; Aiolica vero, ab Aeolo Helle-
nis filio. Dorica, a Doro Hellenis filio; Ionica ab Ione filio Xu-
thii, qui fuit Hellenis & Creusae Erechthei filiae. Communis au-
tem, quae ex his quatuor constat. Habet autem unaquaeque dialec-
tus proprium idioma.

De Ionica Dialecto.

Ionica dialectus illa est qua vsunt Iones: haec autem illis an-
tiqua esse videtur. Proprii illis est, pro a vsi, & circumflexas syl-
labas in duas partes dividere: & pro π accipere x: & pro aspiratis
collisionibus, tenues proferre, & e quibusdam dictionibus, eximere.
Veniunt igitur pro α vsi (quum dicunt) ἄνθρωπος pro ἄνθρωπος, &
ἄνθρωπος pro ἄνθρωπος, & ἄνθρωπος pro ἄνθρωπος. Circumflexas au-
tem syllabas in duas dividunt, quum pro ποσειδόν dicunt ποσειδόν. Pro
π x accipiunt, πός enim πός dicunt. Pro aspiratis synalcephus te-
nuis proferunt, quum dicunt ἰσθμίων ἰσθμίων: & pro ἰσθμίων, ἰ-
σθμίων. Quibusdam dictionibus, aufertur, pro ποσειδόν, ποσει-
δόν dicentes. Dicta est autem Ionica ab Ione filio Apollinis &
Creusae Erechthei filiae.

De Attica dialecto.

Attica vero dialectus est, qua vsunt Athenienses. Peculiaris au-
tem ipsius est, assatum vsi contractionibus, & dictiones indivisio-
proferre. Praeterea vero τ & ρ pro σ sumeret: & u pro ei: & pro σ
Contractionibus igitur abunde veniunt, quum dicunt θοισί-
σιν pro τῶν θοισίων, & θοισίων pro θοισίων. Indivisum vero
nonnullas dictiones proferunt, quum dicunt παρρησίαν pro πα-
ρρησίαν: Νηρηΐα pro Νηρηΐα. Accipiunt praeterea τ & ρ, pro σ.
nam θάλασσαν vsunt θάλασσαν, ἄνθρωπον, ἄνθρωπον. Kurios
pro θύρα, ἄνθρωπον, ἄνθρωπον. Pro σ sumunt
u, ut ἰσθμίων, pro τῶν ἰσθμίων, ἰσθμίων. τὸ ἰσθμίων, τὸ
λαίον, pro τῶν λαίων, τῶν λαίων. Pro τ & ρ vsunt, quando dicunt ἑμπαρ, pro
εμπαρ, & ἑμφορὰν pro εμφορὰν, & ἑμφορὰν pro εμφορὰν, & ἑμφορὰν
pro εμφορὰν, & ἑμφορὰν pro εμφορὰν. Vocata autem est Atti-
ca, quae Atticorum est, ab Athide Cranae filia.

De Dorica dialecto.

Dorica autem vocata est dialectus qua vsunt Diores. Eius pro-
prium est, pro a vsi: & pro u x: & pro foeminis nominibus sin-
gularibus, plurales casus proferre: & pro u diphthongo u vsi: &
pro ei diphthongo u assumere, & interdum pro θ, & quibusdam
dictionibus, detrachere.
Pro u igitur u veniunt quum dicunt ἄλλος, pro ἄλλος, pro ἄλλο-
ς, ἄλλοι, pro ἡ Κύπρις, ἡ Κύπρις: & ἄδ u, pro ἄδ u. Pro u autem
u veniunt, quum dicunt pro μύσων, μύσων, pro ἄνθρωπος, ἄνθρωπος. Pro
singularibus autem foeminis nominibus plurales casus proferunt,
dicendo pro καλῶν, καλῶν, ἄνθρωπων, ἄνθρωπων. Pro u autem diphtho-
go u veniunt, dicendo pro μύσων, μύσων. Pro ei autem diphtho-
go u veniunt, quum dicunt pro ἰδὲν, ἰδὲν, ἰδὲν, ἰδὲν, ἰδὲν, ἰδὲν, ἰδὲν, ἰδὲν,
ἰδὲν, ἰδὲν. Sed & λαίον, ἰδὲν, pro λαίον, & ἰδὲν, pro
ἰδὲν, & ἰδὲν, pro ἰδὲν dicunt. Dorica autem appellata est
a Doro Hellenis filio.

De Aiolica dialecto.

Aiolica autem dicitur dialectus, qua vsunt Aeoles. Proprium
autem ipsius est acutas dictiones invenire, & quibusdam nomi-
nibus foeminis accusativi casus, addere: & aliquando pro u, u vsi,
& pro ei, vsi: & vocalibus tenuiter proferre: & pro ei di-
phthongo u ponere: & collocare in dictionibus ante ρ, & pro ge-
minis geminum π π assumere.
Inveniunt igitur acutas dictiones, pro ποταμός, πύλαμα, dice-
tes & pro καλός, καλός. Quibusdam autem nominibus foeminis ac-
cusativi casus, apponunt, ut quum dicunt pro καλῶν, καλῶν: pro
σοφῶν, σοφῶν. Pro u vero u vsi: & quum dicunt ἄνθρωπος, ἄνθρωπος,
ἄνθρωπος, & ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, & ἄνθρωπος, ἄνθρωπος. Pro u, u vsi:
tuntur qui dicunt ἄνθρωπος, pro ἄνθρωπος. Inchoantia vero a vocalibus,
tenuiter proferunt, quum ἄνθρωπος attenuant, ἄνθρωπος & ἄνθρωπος. Pro ei
autem diphthongo u vsi: & pro ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, ἄνθρωπος,
& pro ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, ἄνθρωπος. Ponunt in quibusdam
dictionibus ante ρ: pro ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, ἄνθρωπος,
Pro geminis autem π π geminum, π π accipiunt, ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, ἄνθρωπος,
π π dicentes. Sunt & quaedam quae peculiariter apud eos for-
mantur, nam π π pro π π, praepositione accipiunt. Aliquando &
pro ἄνθρωπος, ἄνθρωπος dicunt, & pro ἄνθρωπος, ἄνθρωπος.

et pro Περίων, Πύρρων. Appellata est Aiolica lingua ab Aeolo
Hellenis filio.

De communi dialecto.

Qui volunt communem dialectum annumerare praedictis
quatuor, hanc rationem afferunt. Neque enim aiunt habere pro-
prium, sed sicut quadripharmaca vis ex quatuor pharmacis qua-
dripharmacum dicitur, nihil proprii habens: sic & communis dia-
lectus ex quatuor constat, non debet his annumerari. Ex his au-
tem cui communem dialectum introducunt, alij dicunt, quod o-
mnibus immixta est dialectus eiusdem vocis, ut φέλας, φέλας & hu-
iusmodi: alij inquirunt non habere formam, sed ex variis dictioni-
bus esse congregatam. Mutationes autem ipsius non inveniuntur.
Ionica scripsi Homerus, Attica Aristophanes, Dorica Theocritus
Aiolica Alceus, communis Pindarus.

ALITER DE DIALECTIS.

Dialectus, est dicitio propriam formae notam ostendens, vel dia-
lecto peculiarem vel communem ostendens notam. Dialecti au-
tem sunt (si communem quis annumeravit) quinque, Ionica, At-
tica, Dorica, Aiolica, communis. Nam quinta propriam non ha-
bens notam, communis nominata est, vel quia communiter ea om-
nes vivunt: vel quia ex omnes ea hac tanquam tubicla inci-
piunt: Reputare autem oportet hanc quidem quasi ad regulam
reliquas vero ad proprietatem. Barbaras quidem certe quum
sunt multae, earum comprehendere nequeant, non est facile tradere,
atque ad dicendam non sunt dialecti, sed linguae. At vero Helle-
nicas inde contigit appellari: quod quum Helico Ionis quidem
filius, cognomento autem Deucalione, loca per Graeciam occupas-
set, omnes quidem contigit dies Hellenicas voces, sigillarim ve-
ro denominationes ab illis filijs accepisse. Dispersi enim in
plura loca atque eandem vocem non amplius servantibus, sed
cum locorum mutatione una vocem quoque mutantibus, accipit
dialectos dici. A Doro ergo Deucalionis & Pyrrhae filio, qui
migravit in loca circa Parnassum & Alopum, Diores ab ipso ap-
pellari omnes contigit, & dialectum Doricam, qua valde vntur
Rhodij & Cretenses, & Peloponnesij, & Siculi, & Lybici, &
antiquae Egipti incolae.

Ab Aeolo autem Hellenis filio & Pyrrhae, Aiolica vocata est.
Hic enim quum decem urbes condidisset & regionem Aioliam,
dialectum Aiolicam nominavit.

Ionica autem ab Ione Xuthi filij Helenis & Creusae Erechthei
filiae vocata est. Hic enim linguam quae eadem atque Attica vi-
debatur, quum commigrasset & condidisset tredecim urbes, a se
Ionicam appellavit: urbes autem haec sunt. Clazomenae, Lebedoi,
Phocaea, Priene, Miletus, Mycale, Erythra, Tius, Samus, Colo-
phon, Ephesus, Chius, Smyrna.

Attica autem vocata est, vel ab Athide Cranae filia, (sunt au-
tem in Attica urbes) vel eo quod ad litus esset, quasi ἀπὸ τῆς
dixeris.

Intelligunt autem dialectus trifariam: per totius nominis im-
mutationem, per mutationem quae est in parte quadam, per immu-
tationem quae est per accidens. Per totius nominis immutatio-
nem, ut quum Aeoles muliebrem instrumentum κατὰ γυναικῶν vo-
cant, Attici autem, ἀδελφότητα, quod nos τὰ δέξια, & similia.
Per immutationem quae est in parte quadam, vel per Prosthe-
sin, ut Aeoles pro ἰδὲν, ἰδὲν dicunt per Aphrodisiam, (ut Diores
ἰδὲν & ἰδὲν pro ἰδὲν & ἰδὲν dicunt) vel per metathesin,
ut pro ἰδὲν dicunt ἰδὲν. At ex immutatione quae est per
accidens, vel in accentu, vel in spiritu, quem appellamus. In ac-
centu, ut Attici quidem dicunt, ἰσθμίων, ἰσθμίων: & ἰσθμίων, ἰσθμίων.
Diores autem pro ἰσθμίων dicunt ἰσθμίων, ἰσθμίων: & si-
milia, quae dividimus per singularium dialectorum proprietates.
In spiritu autem, ut Attici, quod apud nos tenuiter est, ipsi aspira-
te proferunt.

De singulis qua Attica dialecto propria sunt.

Attica dialectus mutat e, modò in τ, modò in ε. nam pro ἄν-
θρωπος, ἄνθρωπος dicitur & pro στήλας, πύλον. & pro εμφο-
ρὰν, ἑμφορὰν & pro εμφορὰν, ἑμφορὰν. Veniunt autem e in ε
in praepositione σὺν, εὐκαί, εὐκαί.
Sed per in vsi plurales nominatiuos a masculinis in δος factos
per u proferunt: ut ἄνθρωπος, pro ἄνθρωπος, & ἄνθρωπος, pro ἄνθρωπος.
In αθ desinentia masculina antepen. vel ultima acuta, per τος
proferunt: ut Μαρίας, pro Μαρίας: & λαός, pro λαός, & τὸς
pro τὸς. (ὡς οὐδὲ τὸν, οὐδὲ τὸν.)
Dictionibus addit ἰσθμίων, ἰσθμίων, ἰσθμίων, ἰσθμίων, ἰσθμίων.
In δος nominibus per u in Genitivo effectus: ut Ἀριστοῦ, Ἀριστοῦ, ἰσθμίων.
simili modo, Πλάτωνος, Πλάτωνος.

